

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (2), 1074-1114

Geliş Tarihi:28.03.2025 Kabul Tarihi:26.05.2025

Yayın: 2025 Yayın Tarihi:30.11.2025

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1667823>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

AN UNKNOWN MANUSCRIPT OF A POETIC HAZRAT ALI CENKNÂME

Sedat KOCABEY*

Aslinur ÖZCAN KOCABEY*

Abstract

After embracing Islam, the Turks engaged in conquests and struggles to spread the Islam. These struggles influenced various aspects of life, including literature. Cenknâmes (epic war narratives) are among the examples of this religious influence over literature. The text we examine in this study is a Cenknâme of Hazrat Ali. The battles of Hazrat Ali and his acts of bravery in these wars have been a popular subject not only among writers but also among readers in Turkish literature. Hazrat Ali, who was both a relative and a close companion of Prophet Muhammad and the fourth caliph of Islam, holds a significant place due to the hardships he endured, his political role in the early years of Islam, his contributions to the religion, and his central position in pivotal events. These factors are among the primary reasons for the enduring interest in his life. In this study, a manuscript of *Hazrat Ali Cenknâme*, written in the masnavi poetic form and preserved in our personal library, has been transcribed into modern Turkish, and its literary characteristics have been analyzed. The analysis begins with general information about battle narratives (*cenknâme*), followed by an introduction to the specific manuscript under study. Subsequently, the content, stylistic, and linguistic features of the text are examined. It has been determined that the *Cenknâme* shares certain similarities with other cenknâmes. The text consists of 229 couplets, and there is no available information regarding its author or copyist.

Keywords: Cenknâme, Hazrat Ali, Hagiography, Masnavi, Conquest and Ghaza.

* Dr. Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, TÖMER, sedatkocabey@sakarya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0528-3324>

* Arş. Gör. Dr., Ordu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk İslam Edebiyatı, aslinurozcan.tie@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6978-6676>

This work is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

Bilinmeyen Manzum Bir Hazret-İ Ali Cenknâmesi Nüshası

Öz

Türkler, İslam'ı kabul ettikten sonra İslam dinini yaymak için fetih ve mücadelelerde bulunmuştur. Bu mücadeleler hayatın birçok alanına olduğu gibi edebiyata da etki etmiştir. Cenknâmeler de bu dinin edebiyata yansımalarının önemli örneklerindedir. İncelediğimiz metin bir Hz. Ali Cenknâmesi'dir. Hz. Ali'nin mücadeleleri ve bu cenklerde gösterdiği yiğitlikler, Türk edebiyatında sadece yazarlar değil, okurlar tarafından da oldukça rağbet edilen konulardandır. Hz. Muhammed ile hem akrabalık hem gönül bağı olan ve İslam'ın dördüncü halifesi Hz. Ali'nin; yaşadığı sıkıntılar, İslamiyet'in ilk yıllarında bulunduğu siyasi konular ve önemli olayların merkezinde olması, İslamiyet'e katkıları, bu ilginin önemli sebeplerindedir. Bu çalışmada, şahsi kütüphanemizde bulunan ve mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış Hz. Ali Cenknâmesi nüshasının günümüz Türkçesine aktarımı yapılmış ve nüshanın edebî yönü incelenmiştir. İncelemede ilk olarak cenknâmelere dair umumi bilgi verilmiş, üzerinde çalıştığımız eser tanıtılmış; ardından içerik, üslup ve dil özellikleri ele alınmıştır. Cenknâme'nin diğer Hz. Ali cenknâmeleriyle yer yer benzer özellikler taşıdığı tespit edilmiştir. Metin 229 beyit olup eserin müellifine ve müstensihine dair herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Anahtar Kelimeler: Cenknâme, Hz. Ali, Menâkıbnâme, Mesnevi, Fetih ve Gaza.

Introduction

In Turkish literature, Cenknames are inspirational and emotionally stirring texts that focus on wars, acts of bravery, and particularly the heroism of soldiers. Cenknames hold significance both as historical texts, as they draw inspiration from real events, and as literary works, since they are composed within certain artistic conventions. These narratives, structured around a central event, typically revolve around a primary hero. This hero stands out not only for his bravery and sense of justice but also plays a crucial role in maintaining the liveliness of the storytelling. Given that war is the fundamental element of this genre, the style is inherently epic in nature.

The struggles and wars waged by the Turks throughout history have kept the enthusiasm for war and heroism alive among the people. This has left a profound impact on generations, including the present day. Consequently, the public's interest in literary genres such as Battalname, Gazavatname, and Cenkname, which focus on war and heroism, has grown. Gazavatnames, written in both verse and prose, depict

battles against the enemies of the faith (Canım, 2016: 61). In this regard, Cenknames share more similarities with Gazavatnames than with other genres. One of the primary reasons for the widespread popularity of Cenknames in Anatolia must be their recitation and narration in places where people gathered during long winter nights such as coffeehouses. Initially transmitted orally in these gatherings, these narratives have endured to the present day as the most popular ones were eventually committed to writing. The existence of numerous variants of cenknâmes—constantly enriched through this oral tradition—serves as tangible evidence of their widespread acceptance and popularity among the people.

Çetin, who sought to determine the place of Hazrat Ali cenknâmes within the storytelling tradition, classifies them under three main influences:

- a. The Old Turkic tradition
- b. The Islamic tradition
- c. The Persian tradition

By doing so he extensively references the classification of Fuat Köprülü, who divides Turkish folk narrative tradition into three main categories (Çetin, 1997: XXXI). In examining the manuscript at hand, we will adhere to the classifications in Çetin's significant book, *Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri* (Çetin, 1997).

With the Turks' acceptance of Islam, numerous Islamic elements were incorporated into both written and oral traditions. For instance, this connection can be observed in the reflections of foundational Islamic doctrines—such as the Quran, Sunnah, and Hadith—which are among the primary sources of classical Turkish literature, the longest period in Turkish literary history. These sources nourished not only written literature but also oral tradition. The vast majority of authors and poets included religious elements in their works. In literary genres of religious origin, the influence was shaped around Arab or Persian heroes. Consequently, in these narratives, we encounter settings beyond the Anatolian geography. Although the locations and heroes in these texts often lie outside Anatolia, their religious dimensions led to their widespread acceptance among the masses (Kızıldağ, 2021:

59). Cenknames transmit the elements, characters, events, cultural motifs, and knowledge of the periods they depict to future generations (Özkan, 2017: 6).

Religious epic-heroic tales, under the influence of Islam, were structured around figures like Hz. Hamza and Hz. Ali. Most examples of cenknames in Turkish literature, as in our text, center on Hz. Ali. Undoubtedly, Hz. Ali stands out among the prominent figures in Islamic history renowned for their bravery. He played an active role in the spread of Islam by participating in numerous battles and demonstrating valor, in addition to undertaking the significant duty of caliphate. As a result, he became one of the central protagonists in religious narratives. In Turkish-Islamic culture, the four caliphs are deeply revered, and this respect is consistently emphasized. Each of these caliphs has found a place in written and oral literature due to their distinct qualities. Among them, Hz. Ali, through both his trials and his heroism, has attained a legendary status. The widespread acceptance among Muslims of the narration in which Prophet Muhammad, gifting the sword Zulfikar to Hz. Ali during the Battle of Uhud, declared, “*Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ Zulfikâr*” (“There is no hero but Ali, no sword but Zulfikar”) (Öz, 2013: 554–556), is but one of many examples attesting to his courage and heroism. In folk narratives and literary texts, Hz. Ali is not only depicted as a warrior. In this regard, the praise he received from Prophet Muhammad—the guide of all Muslims—who stated, “I am the city of knowledge, and Ali is its gate” (أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا) (Taberânî, 1983: 66), signifies that he is worthy of praise for his numerous virtues.

İsmet Çetin, who examines Hz. Ali cenknames within the traditions of epics, storytelling, and meddah (public storytelling), identifies the Arab-Islamic tradition as the source of cenknames that entered Anatolia through translations and original works from the 13th century onward. Hz. Ali cenknames emerged as a synthesis of the pre-Islamic “alp” (heroic warrior) type and the Islamic “velî” (saint) type, evolving into the “gazi” (warrior for the faith) archetype (Çetin, 1997: XXX).

A recurring motif in cenknames is the conversion of non-Muslims to Islam. Facilitating such conversions is considered highly virtuous for a Muslim. The

presence of this theme in other cenknames is also noteworthy (Kızıлтаş, 2021; Öztürk, 2018).

1. Description of the Cenkname Manuscript

The majority of identified cenknames are anonymous, with their authors often unknown (Kayaokay, 2021: 22). The manuscript we examined was identified by us, and its author remains unspecified. As it is the only extant copy, a critical edition could not be prepared; instead, the narrative was analyzed from various perspectives, and the manuscript's features were documented. The manuscript exists as an independent booklet. On its front cover, there are notes we believe belong either to the copyist or the author. The manuscript shows significant moisture damage and lacks section headings or ruled lines.

Date of the Copy	Unknown.
Dimensions	2305x160 - 215x135 mm.
Folios	1 ^b -9 ^b
Lines	14 double columns
Script	Mixed Naskh
Paper	Unsize Paper
Binding	None, the spine and folios are worn
Beginning	Ol emîrû'l-mü'minîn şîr-i 'Alî Hiç yalan söylemedi anuñ dili (He is the Commander of the Faithful, the lion 'Alî His tongue never spoke a lie)
End	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilât Vir Muḥammed Muṣṭafâ şalâvat

	(Send blessings upon Muḥammad Muṣṭafā)
--	--

We believe the manuscript in our possession is written in a broken nesih script due to deformations in the anatomy of its letters. The primary reason for these deformations, in our opinion, is the copyist's level of education. The recurring issues in grammatical constructions (tamlamalar) further support the view that the copyist lacked proper training. Some letters occasionally resemble talik script, while the letter he (ه) appears in the form seen in rika calligraphy. The copyist's misspelling of hışm (حشم) as hışm (حشم) also reinforces our assessment. Additionally, the word ānık (آنك) is written as onık (ونك). The manuscript, obtained through the efforts of local researcher Mehmet Karayalman from Ordu/Ünye, consists of 229 couplets.

The literary value of this manuscript is debatable, as many couplets exhibit metrical, semantic, and orthographic irregularities. The metrical flaws, in particular, are too significant to overlook. We contend that the semantic and metrical inconsistencies in the couplets can only be corrected by comparing them with similar couplets found in other cenknâmes.

2. Linguistic Features of the Cenknâme

The vocabulary and certain grammatical features observed in the examined manuscript suggest that it was copied from a cenknâme written during the Old Anatolian Turkish period. However, it is not possible to determine the exact date of the transcription. The manuscript lacks orthographic consistency, and the letters are occasionally written in different forms. Additionally, some words contain errors in the letters used for their transcription. The paper and ink employed in the manuscript also indicate a temporal gap between the original text and the copied version.

Written in a plain style, the work contains a significant number of words and grammatical structures characteristic of the Old Anatolian Turkish period. This can be attributed to the tradition of reading cenknâmes to the public during village assemblies and long winter nights.

Evvel ol kim ögünmegi kıoyalum

Ṭur uruben gücümüz şınaşalum (2b/6)

Şöyle kışdı 'İfritüñ gelin elin
Sındı şındı ol 'İfritüñ kesdi elin (6b/14)
'Alī dutdı bir qolundan ol iti
Getürüben yere urdı 'İfriti (7b/9)

3. Structural Features of the Cenknâme

The cenknâme is composed in the mesnevi verse form and consists of 229 couplets. Like many mesnevis, this cenknâme employs the short meter pattern "fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" (İpekten, 2016: 231), a common choice due to its brevity. As is customary in cenknâmes, the meter is explicitly mentioned in the final couplet; however, illustrative examples of the meter will be provided below.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilât
Vir Muḥammed Muştafāya şalavāt

a. The İmâle

The literal meaning of *imâle* is elongation or extension (Kaya, Yılmaz, Coşkun, Kaplan, 2019: 41). This technique is employed to read an open syllable as a closed one. It is not considered a significant flaw.

Atdan ekmek gibi atar bunları
Nuşret itdi Hâk Çalab o ğanī (8b/2)
'Alī eydür her kim imân getüre
Şağ şelâmet vaṭanında otura (8b/4)

b. The Med

In Arabic and Persian words, syllables containing long vowels between two consonants, as well as syllables that begin with a long vowel, are suitable for *med*. Additionally, syllables in Turkish, Arabic, and Persian words that end in double consonants can also undergo *med* (Kaya, vd., 2019: 41). Some samples in the text:

Şehr kavmi bir yere derlediler
'İfritüñ öldüğünü hep bildiler (8a/7)
Geldiler Ebu'l-'Asruñ qatına
Anlarıñ halkda geldiler dīne (9a/7)

In the cenknâme, where the meter is flawed in many couplets, adjusting the following couplet to fit the meter is only possible by applying *med* to a Turkish word:

Dilerseñ ölesin imānla

Vir şalāvāt imānla cānla (9b/4)

c. The Vasl (Ulama)

The lexical meaning of *vasl* is connection, linking or liaison (Kaya, vd., 2019: 39). Below are some examples of *vasl* found in the manuscript:

Çünkü anlar ‘azm-i mekān eylediler

Nuşret ile ‘Alīyi gönderdiler (9a/6)

Atdan ekmek gibi atar bunları

Nuşret itdi Haḡ Çalab o ḡanī (8b/2)

d. The Zihaf

As a term in *aruz* prosody, *zihaf* refers to the shortening of long syllables (Kaya, Yılmaz, Coşkun, Kaplan. 2019:44). The use of *zihaf* is considered a flaw in *aruz* meter. In the text, it appears in both Arabic and Turkish words. Given the overall metrical inconsistencies in the work, this is a common occurrence.

‘Alī eydür her kim imān getüre

Şaḡ şelāmet vaṭanında otura (8b/4)

Her kime kim ol ‘Alī kılıç şalar

Depesinden yarar yere dek iner (8a/12)

4. Content Features of the Cenknâme

4.1. Structure of the Cenknâme

The cenknâme begins by referencing one of the most well-known epithets of Hazrat Ali, (his honesty, bravery and fury) highlighting some of his attributes. Immediately afterward, his legendary sword, Zülfikar, and his steed, Döldül, are mentioned. Unlike other cenknâmes, the central figure of the narrative is not Hazrat Muhammad. Instead, the text primarily features Hazrat Ali, along with his family members, including Hazrat Hasan, Hazrat Hüseyin, and his wife, Hazrat Fatıma. The

introduction differs from the classical openings described by Çetin (Çetin, 1997: 104-106):

Tañrı aña hiddet virmiş-idi

Ne işiddiyse görmüş idi (1b/2)

Birgün ava çıkmış-ıdı ol 'Alî

Evde kodı Zü'l-fiķarı Döldülü (1b/3)

The manuscript shares similarities with other cenknâmes in that Hazrat Ali battles non-Muslim enemies and demons, defeats them, and calls them to Islam. The narrative concludes with the enemy who has converted to Islam uttering the *salavat* (blessings) (Çetin, 1997: 113). The structure of this Hazrat Ali Cenknâmesi is the same as that of other classical cenknâmes, and the ending follows similar formulaic expressions:

'Aşķla diledim şalavât

Āhirinde bulasñ adından necât (9b/5)

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilât

Vir Muħammed Muştafâya şalâvat (9b/6)

4.2. Summary of the Cenknâme

One day, Hazrat Ali goes hunting. During his journey, he encounters ten wrestlers, who are the children of Ebu'l-Şer'i and seek to avenge their deceased elders by taking revenge on Ali. Hazrat Ali does not reveal his identity and befriends them. Together, they head to their homeland. The ifrit (devil) is collecting tribute from this city. In Çetin's work, this city's name is Pinhan (Çetin, 1997: 24). However, the name of the city does not appear in the manuscript at hand. On the night Ali is present, the ifrit arrives to claim his tribute, a girl. Hazrat Ali asks for a few days' delay from the ifrit, which is granted. When Hazrat Ali does not return from his hunt, Ömer sets out to search for him. Upon reaching the city, Ömer dresses as a monk to avoid being recognized. Meanwhile, the ifrit's wedding is taking place. Ömer approaches the ifrit, who greets him warmly and asks him to officiate the wedding of the girl. Hazrat Ali,

disguised as the bride in wedding attire, replaces the girl, and they proceed to the ifrit's city.

Gelin ʔonun giymiş oturur ‘Alī

Evüñ içinde oturur ol velī (6a/4)

The ifrit intends to whip the bride, but when Ali is about to be whipped by the ifrit, he takes the whip from him. The ifrit expresses his satisfaction at having such a bride. Once in the bridal chamber, the ifrit's head is cut off by Ali. At this point, Ali and Ömer engage in battle, and they convert the city's inhabitants to Islam. Those who do not convert are condemned to give gifts and tribute. The plot structure of the manuscript up to this point exactly mirrors Çetin's classification (Çetin, 1997: 24). However, in contrast to Çetin's account, the letter written by the king of Pinhan to Ebu'ş-Şer'i asking to convert to Islam, and Ömer going to Pinhan to teach the people the religion, as well as Hazrat Ali returning to Medina (Çetin, 1997: 24), does not appear in the manuscript.

4.3. Character Roster

a. Hazrat Muhammed

Unlike other cenknâmes, Hazrat Muhammed is not at the center of the narrative. His name is rarely mentioned, and the epithets referring to him are almost nonexistent in the text.

Babañ Muştafâ eyle kerem

İşitgil seni ‘Alīye yā muhterem (5a/10)

‘İfrit yanına aldı Baba Emiri

Dedi hoş geldüñ Nebiler serveri (5b/7)

b. Hazrat Ali

As it is a cenknâme dedicated to Hazrat Ali, he is at the centre of the events. Various epithets for Hazrat Ali are also used throughout the text:

Ol emīrū ‘l-mü’ minīn şīr ‘Alī

Hīç yalan söylemedi anuñ dili (1b/1)

Fikr idüp otururdu şāhib-kemāl

Ol gice kıyuda bir ğavğa kpar (4a/3)

Hazrat Ali is mentioned in cenknâmes in various aspects. According to the manuscript at hand, he is primarily highlighted for his heroism and bravery.

‘Alî dutdı bir kólundan ol iti

Getürüben yere urdı ‘İfriti (7b-9)

In other cenknâmes, the Yemeni Arab character who initiates the events is mentioned, but this character is not present in the manuscript. There are ten cavalymen in this version instead of three officials assigned to in charge of bringing Hazrat Ali to the meeting:

Toz buludı çıkageldi on süvar

Cümlesi gök demür giymişler ey yâr (1b-6)

c. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin

His real name is Al-Hasan bin 'Ali b. Abi Talib. He was the eldest son of Hazrat Fatima, the daughter of Hazrat Muhammad, and 'Ali, born in 625. Following Hazrat 'Ali's death, he was declared caliph in Iraq. He passed away in Medina in 669. The name of Hazrat Hasan appears in the cenknames Berber Cengi, 'İfrit Cengi, Selasil Cengi, 'Umman Cengi, and Yername Cengi (Çetin, 1997: 206-207).

Hazrat Hüseyin: His name is Al-Huseyn b. 'Ali b. Abu Talib. He was the second son of Hazrat Fatima and Hazrat 'Ali, born in 626 or 627. There is limited information about his childhood. After the martyrdom of his brother Hazrat Hasan, he became the head of the family. Hazrat Hüseyin was martyred in Karbala in 680 (Çetin, 1997: 210-211).

In the version we have, the names of Hazrat Hasan and Hazrat Hüseyin appear together in several couplets, particularly in the context of Hazrat 'Ali's battle against the ifrit:

Namâzdan şöıra fikr eyledi

Ḥasan-ıla Ḥüseyin fikr eyledi (4a/70)

Ḥasan ile Ḥüseyin ağlaşdılar

Atamız nice oldı diyü danışdılar (5a/103)

d. Baba Emir

According to Çetin's classification, another character found in cenknames is Baba Ömer (Hoca Ömer). This hero, who appears only in Berber Kal'ası Cengi, adds vibrancy to the narrative through his intriguing demeanor. He disguises himself and adopts a humorous personality when necessary. However, he also possesses distinct characteristics. (Çetin, 1997: 209) In the text we examined, although the name Hoca-Baba Ömer is not mentioned, there is a character named Baba Emir. His defining trait in the text is disguising himself as a monk to attend the wedding and rescue the bride. This characteristic also aligns with the shared features found in Hoca-Baba Ömer, as classified by Çetin.

Baba Emir bağladı muhkem belin

Dedi Allah bilmezem göster yüzün (5a/108)

Ol 'İfritle düğününe duş olur

Baba Emir düğün yerine gelür (5a/110)

Ol sâ'at kendi eytdi keşîş

Sanaşın kim keşîş oldı yavuz iş (5b/111)

Baba Emir character, as seen below, is also mentioned as Ömer; therefore, as Çetin has identified, these two figures are actually the same character.

Emir tırdı eline İncıl alur

Şöyle oğur keşîşler hayrân kalur

Emir begendi ol kamu keşîşleri

Turmadı Ömerüñ önünde hıçbiri (5b/118-119)

e. Ebu'l-'Aşer

In Çetin's study, the name appears as Ebu'ş-Şe'ri. In İfrit Cengi, he is the ruler of Pinhan City. Hazrat Ali encounters Şe'ri's sons and proceeds to Pinhan City, where he rescues Ebu'ş-Şe'ri's daughter from İfrit. As a result, Ebu'ş-Şe'ri converts to Islam (Çetin, 1997: 238). As previously mentioned, the name of Pinhan City is not mentioned in our text. The individual we read as Ebu'l-'Aşer is exemplified in the following couplets:

Ebu'l- 'Aşer oğlanlarını alur

'İzzetle 'Alīye karşı gelür (8b/205)

Geldiler Ebu'l- 'Aşeruñ katına

Anlaruñ halkda geldiler dīne (9a/215)

4.4. Time and Space

As indicated by the term *emirü'l-mü'minin*, the events in the story occur after the prophethood of Hazrat Muhammed. In other words, the events take place during the years of Hazrat Ali's life, from the start of prophethood in 610 to 661 AH. The exact time period in which the events occur is unclear. The events are described just as unfolding both during the day and night. The word night appears in five couplets, while most of the events mentioned in the other couplets occur during the day, even though the word itself is not used.

Ol gice kim evlerine geldiler

Kimi durup kimisi oturdılar (3b/9)

Apart from this, although the word *day* appears in the couplets, it generally conveys a sense of uncertainty regarding the time.

Bir iki gün Murtezâ anda kalur

Anlar dahı cānla 'izzet kıılır (3b/14)

The following couplets provide clarity regarding the concept of time.

Çırk gün anuñla hoş geçer

Andan soñra öldürür kanın içer (4b/2)

On güne degīn 'Alī anda kalur

Bunlara 'ilm-i teber gösterir (9a/2)

On günden soñra 'Alī göç eyledi

Medīne yolına 'azm eyledi (9a/3)

Üç günde 'Alī anda kalur

Anlara 'ilm-i şerī'at gösterür (9a/8)

In terms of location, both open and closed spaces (meadow, house, palace) are mentioned in the couplets. The only city name mentioned is Medina.

‘Alī eydür Medīnedür şarımız

Allāhuñ yārıdur Resūluñ yārındanım (1b/9)

‘Alī eydür atdan bunda iniñüz

İşbu çayıñ üstüne konuñuz (2a/12)

Gelin tonun giymiş oturur ‘Alī

Evüñ içinde oturur ol velī (6a/4)

Sür‘atle dün gün yürür beri

Geldi ‘İfrit sarāyına girdi çeri (6b/10)

Apart from these, the areas where battles and struggles take place can be considered open spaces, while the wedding venue can be regarded as a closed space.

4.5. Elements Related to Social and Natural Life

a. Place Names

Unlike other cenknâmes, elements related to cities, such as castles and city names, do not appear in this manuscript.

Bir ‘acāyib qal‘adur yavlaq yüce

On iki biñ pāsübān yürür gice (Kızıлтаş, 2021: 68)

Additionally, no mention of any musical instrument names is made in this manuscript.

Berbuta şeştā rebāb u erğanūn

Çalınurdu qatlarında her qanūn (Kızıлтаş, 2021: 69)

b. Elements Related to War

In the manuscript we have examined, there are not many different weapon names mentioned compared to other cenknâmes. The following are referenced: Zülfıkar, yarak, teber (axe), harbe (short spear, pike), and kılıç (sword):

Üç gündən soñra yarağın eyledi

Gıtmege ‘azm-i güzār eyledi (9a/9)

On güne degīn ‘Alī anda qalır

Bunlara ‘ilm-i teber gösterir (9a/3)

Biri eydür anı qılıca urarım

Bir h arbe ile anı iki p are idem (2b/3)

Şimdi ıkduğ biz anı urmağa

Öne kim d seyd kde ođula (2a/10)

When we think of Hazrat Ali, one of the first items and concepts that come to mind is the *Z 'l-fikar* sword, which is occasionally mentioned in the text.

D ld l atlu anda bir atı var

Bir kılı var hem adı Z 'l-fik r (3a/13)

c. Animals

Although there is not much variety, several animal names appear in the cenknâme. Prominent among them is *D ld l*, the mount gifted to Hazrat Ali by Hazrat Muhammed (Pala, 2011: 125-126). Other animals mentioned in the couplets include horse, dog, camel, lion, hedgehog, mule, and donkey.

Birgün ava ıkmiŐ-ıdı ol 'Al 

Evde odı Z 'l-fik r  Döldülü (1b/3)

'Al  eyd r atdan bunda iniņ z

İŞbu ayırın üstüne konuņuz (2a/12)

'Al  eyd r uvvetler itdi onuņuz

Kepek mi yed n z ned r h liņ z (3a/6)

'Al  eyd r d n olmak da[']va

Er oldur ki Şerr[i] omaya Şava (6a/8)

'Al  arslan gibi ortada mıdır

Dört yanında durup anlar cenk ılur (8a/10)

Ol at kirpi gibi b zerlen r

'Al n n altında beli  zerlen r (6b/2)

Ejderh  gozi gibi bađar gozi

Gitdi 'ağlım g rd mde c nı (7a/11)

Y kletdiler atıra hem deveye

Bir hec n urdı ' mri urmıya (9a/5)

4.6. Descriptions

a. Character Descriptions

In the cenknâme, an exaggerated style of description is used when depicting individuals. This does not apply to every character, but as seen in some examples, the exaggeration sometimes reaches an extreme level. Those searching for Hazrat Ali, unknowingly, ask about his own qualities:

Boyu anda altı arşün var mıdur

Başı künbed mi kolları çınar mıdur (1b/11)

In response, Hazrat Ali:

‘Alī eydür gövdesi ince degül

Beni görüñ ne ki benüm ne ki ol (2a/1)

Uzanur kırk arşün olur uzanur

Hem yeşil nürıyla şöyle bezenür (3b/2)

Expressions used to describe Ifrit:

Yüzi kara hem adı ‘İfritdür

Hūnı yavuz şankim kuduz itdi (4a/10)

b. War and Situation Descriptions

A common feature of cenknâme texts, short-term battles are depicted in the couplets of this manuscript. Although not highly detailed, there are some couplets that provide information about the struggles. Although Hazrat Ali disguises himself as a bride, there are no couplets that describe a wedding or entertainment scenes.

Ol kâfirüñ birisi tırdı urı

Geydi tıman geldi ol dem ilerü

Diledi kim kuşakından kim yere

Diledi kim kaldura ura yere

Mişkal zerre yerinden ayırmadı

Güya kim bir kayadur götürmedi (2b/9-10-11)

Çekdiler çalışdılar bunlar ‘Alīyi

Hergiz yerinden ayırmadılar ol velī

Silkinivirdi bir kez şarmaşdılar

Bir uğradan yer üstüne düşdiler (3a/4-5)

The couplet describing Hazrat Ali disguising himself as a bride is also one of the situation descriptions.

‘Alī eydür siz getürüñ bir gelin tonını aña

Gelini alup beni virüñ aña (4b/14)

The couplet describing the monk, who is one of the characters in the cenknâme, is an example of both situation and character description.

Tesbiḥ dizmiş ḳoynına hem boynına

Bir İncil kitābı aldı eline (5b/3)

4.7. Motifs

a. Religious Motifs

a.1. Belief in Allah and Islam

As a religious genre, cenknâme contains significant Islamic elements. The belief in Allah is prominent from the beginning. While Hazrat Ali fights his enemies, Allah's grace is with him.

Atdan ekmek gibi atar bunları

Nuşret itdi Ḥaḳ Çalab o ḡanī (8b/2)

a.2. Prophets

In the text, there is reference only to Hazrat Muhammed among the prophets.

‘Alī eydür Medīnedür şarımız

Allāhuñ yāridur Resūluñ yārandanım (1b/9)

a.3. On Christianity

When they arrive at the wedding venue, a monk appears. The details of the monk's attire, such as the *zünnar* (a belt), the Bible in his hand, and the cross around his neck, are significant.

Geydi bir yıldız ḳuşandı zünnārı

Hem uzadı beline tırnağı

Tesbiḥ dizmiş ḳoynına hem boynına

Bir İncil kitābı aldı eline (5b/2-3)

b. Extraordinary Events

In the cenknâme, when Hazrat Ali is in a difficult situation, his horse and sword assist him. In an extraordinary manner, he fights alone against hundreds of people. During this time, he also performs other miraculous feats.

Düldül atlu anda bir atı var
Bir kılıç var hem adı Zü'l-fikâr
Her ne vaqt ol 'Alî ana biner
Düşmâna kim ol kılıç şalar (3a/13-14)
Yüz biñ er hem önünden durmaz kaçar
Kâfirün kanını dört yaña şaçar
Uzanur kırk arşün olur uzanur
Hem yeşil nûriyla şöyle bezenür (3b/1-2)

c. Disguising

Hazrat Ali disguises himself as a bride in order to save a girl who is being forced to marry the ifrit. He later kills the ifrit.

Bunlar yerinde temâşâda gavğâda
Gelin oldı 'Alî aña göz ay dedi (5a/3)

d. Conversion

The foundation of cenknâme is based on jihad and the idea of spreading the religion. The main goal is to convert people to Islam (Çetin, 1997: 446). In this story, such a goal is also present. At the end of the tale, the king and his people embrace Islam.

Çıkdı sarâydan ol dem 'Alî
Ey kâfirler uş bilün benim 'Alî
Depeledüm 'İfriti geldim size
İmân 'arz iderim dönün bize (8a/4-5)
'Alî eydür her kim imân getüre
Şağ şelâmet vağanında otura
İmân getüreni çün kılay âzâd

Getürsen dağı uçmağ gözet

Sürdi 'Alī anda secde itdiler

Yuṭkunup bir Tañrıya taṭtılar (8b/4-5-6)

CONCLUSION

In this study, we examined a verse Cenname of Hazrat Ali, whose poet or copyist is unknown. The presence of words and formal features from the 14th and 15th centuries, corresponding to the Old Anatolian Turkish period, suggests that the manuscript may have been copied from a Cenname written during that era. The absence of the copyist's name and the date of copying on the manuscript supports this assumption. There are issues with orthography and meter, indicating that the copyist may not have received a thorough education. Additionally, the presence of catchwords on both sides of the folio, whereas they should only be on side B, further strengthens this view. To estimate the date of copying, we considered the script style, errors, the forms of the letters used, and the physical characteristics of the manuscript. The copying likely took place in the second half of the 18th century or the early 19th century. The lack of orthographic consistency in the manuscript suggests a significant gap between the date of composition and the date of copying. We must also consider the possibility that the copyist reflected the linguistic characteristics of their geographical region and period in the text. There are couplets that are either identical or similar to those found in other Cennames, as well as couplets that are entirely different or only slightly similar. This is a result of the popularity of Cennames among the ordinary people and their recitation in public gatherings, leading to numerous variants between couplets. The text portrays Hazrat Ali as a legendary figure endowed with superior qualities, as demonstrated through examples in the manuscript. In some couplets, the realism of time and space is absent, and Hazrat Ali is depicted as fighting alone against numerous adversaries. Characteristics found in other religious and legendary figures are also attributed to Hazrat Ali. In terms of its overall structure—beginning, development of events, and

conclusion—the text resembles other Cenknames of Hazrat Ali. Hazrat Ali's ability to change his appearance is another significant feature shared with other Cenknames.

CENKNÂME TEXT

- [1^b] 1 Ol emîrû'l-mü'minîn şîr 'Alî
Hiç yalan söylemedi anuñ dili

Tañrı aña hiddet virmiş-idi
Ne işiddiyse görmüş idi

Birgün ava çıkmış-ıdı ol 'Alî
Evde kodı Zü'l-fikârı Döldülü

Şöyle yayan gezer-idi tağı taşı
Ölmeyüp kud bulmuş idi şor (?) kişi
- 5 Baqdı gördi qarşudan bir toz çıkar
Heybetiyle dutdıları (?) yıkar

Toz buludı çıkageldi on süvar
Cümlesi gök demür giymişler ey yâr

Geldiler 'Alîyi halka aldılar
Cümlesi 'Alîye selâm virdiler

Dediler kim ne kişisin yâ yigit
Korkma bizden toğrusunu bize eyt

'Alî eydür Medînedür şârimuz
Allâhuñ yârıdur sevgilü yârimuz
- 10 İtdiler eydür 'Alî bilür misin
'Alînün vaşfını bize kıllur mısın

Boyı anuñ altmış arşün var mıdır
Başı künbed mi kolları çınar mıdır

Ne kadar vaşfi gelür ol ‘Alīnūñ
Ne kadardur ya‘lini (?) ol velīnūñ

[2^a] ‘Alī eydür gövdesi ince degül
Beni görüñ ne ki benüm ne ki ol
Biri eydür sence ise ger bunı
Koltuğumla şıkayım çıksun cānı

15 ‘Alī eydür neleyiser ol size
Ki n'idersüz aña hışm-ıla cezā
Anlar eydür sen ne dersin yā ‘Arāb¹
O ‘Alīden bu cihān oldı ħarāb
Biz on kişi daħı on ħardaşlaruz
Kanda gidersiz hem yoldaşlaruz
Atamızıñ adıdur Ebu'l-‘Aşer
Anuñdur bu on oğul ey yār
Var-ıdı bizüm daħı bir oğlumuz
Kim deperdi biñ kişiyi yalıñuz

20 Bir ava çıkmış ‘Alīye uğramış
‘Alī anı bir eliyle yere urmış
Āl ile kesmiş anuñ başını
Atamız anuñçün döker yaşını
Şimdi çıkdı biz anı urmağa
Öne kim düşeydükde oğ-ıla
‘Alī eydür ‘aql-ıla işleñ işi

---

¹ The word, which should originally be written as "Arab", appears in the text as "Arāb" due to metrical requirements.

Ṭanışıqla işlemek yegdür işi

‘Alī eydür atdan bunda iniñüz

İşbu çayıruñ üstüne konuñuz

25 Diñnenelüm bunda ta‘ām yiyelüm

Size birkaç naşihatler diyelüm

Anlar dahı atlarından indiler

Ol sâ‘at çayır yüzine kondılar

[2^b] Bir päre ta‘ām yiyüp diñlendiler

Her biri ṭurmayup ögündiler

Biri eydür ‘Alīyi göreyidüm

Bir ḍarb-ıla² anı päreleyeydüm

Biri eydür anı kılıca uraydum

Bir ḥarbe ile anı iki päre idem

30 Her biri ögünüp söyleşdiler

‘Alīnin ḳatında herze söylediler

‘Alī eydür ögünmeklik key degül

Gerek ögünmek size yalan degül

Evvel ol kim ögünmegi ḳoyalum

Ṭur uruban gücümüz şınaşalum

Gelüñ sizüñle güleş dutalum

Bir da‘vīñüñ (?) bir ucına toplaşalum

‘Alī gör nicedür diñle beni

Beni başmaḳ anı başmaḳdur ya‘nī

---

² "zarb-ıla" in the text.

35 Ol kâfirüñ birisi tûrdı urı
Geydi tuman geldi ol dem ilerü
Diledi kim kuşakından kim yere
Diledi kim kaldura ura yere
Mişkâl-i zerre yerinden ayırmadı
Kopa kim bir kayadur götürmedi
Katuna³ geldi yeñi bir kefere
Hamle kılup hîç bulmadı zafer
Çünkü bunlar üç kez hamle kılup
Depredemez yerinden hayrân kalup

40 Anlar eydür taş mısın kaya mısın
Bu resme ne yigitsin ne kişisin

[3^a] ‘Alî eydür kuvvetiñiz bu mıdur
Eliñüzden gelen ancak bu mıdur
‘Alî eydür üç hamle kılduñ baña
Bâhşış olsun imdi ikisi saña
On birden ol ‘Alîye üşdiler
Birbirine pek yapışdılar
Çekdiler çalışdılar bunlar ‘Alîyi
Hergiz yerinden ayırmadılar ol velî[yi]

45 Silkinivirdi bir kez şarmaşdılar
Bir uğradan yer üstüne düşdiler
‘Alî eydür kuvvetler itdi onuñuz
Kepek mi yedüñüz nedür hâliñüz

---

³ "katurka" in the text.

Kiminüñ şındı beli ağrur başı
Gözlerinden dökdiler kanlı yaşı
‘Alī bakdı gelenüñ gönli yavuz
‘Alī eydür baña helâl eyleñüz
Anlar eydür saña olsun uş helâl
Senüñ luţfiñ imdi olmasun helâl

50 Görklü Hallaķuñ bizi esirgedi
Dertlü sözüñ cānımızı ıoyladı
‘Alī eydür işde beni gördüñüz
‘Alīnü<ñ gücünü bende şıñduñuz
Siz biliñ kim ğarīb olduñuz <siz> aña
İraķ havası eylemeñ andan yaña
Düldül adlu anuñ bir atı var
Bir kılıcı var hem adı Zü’l-fikār
Her ne vaķt ol ‘Alī ana biner
Düşmāna kim ol kılıç şalar

[3^b] 55 Yüz biñ er hem önünden durmaz kaçar
Kāfirüñ kanımı dört yaña şaçar
Uzanur kırķ arşün olur uzanur
Hem yeşil nūryla şöyle bezenür
Degme bir çaldugınca kırķ er çeker
Ne kadar çeri gelürse andan kaçar
Sizüñ aña kırķ olmaz onuñuz
Nāmuşlı olmaķ bāri bütün döñiñüz

- Anlar eydür dönelüm ey hulk-ḥuṣ
Yağındur evimiz eyleñ ferāmūṣ
- 60 Dediler kim bize mihmān olasın
Bir iki gün bizim ile olasın
Kerem eyle bizim eve gidelüm
Ḥālimizce saña ḥürmet idelüm
On süvar ‘Alīyi ‘izzetle aldılar
Aldılar çü evlerine geldiler
Ol gice kim evlerine geldiler
Kimi durup kimisi oturdılar
Getürdiler ya‘nī nuḳul kebāb
Başladılar yemege şeyḥ [ü] şebāb
- 65 ‘Alī eydür ol şīrīn ta‘āmlardan
Şükr itdi Ḥālīka iḥsānlardan
Koca eydür ya yigit ye-gil ni‘met
Koca kişiyim baña eyle ḥürmet
‘Alī eydür şükr ni‘metden alayım
Dā‘im-i kâ‘im ni‘metden olayım
Bir iki gün Murtezā anda qalır
Anlar daḥı cān-ıla ‘izzet kıılır
- [4^a] Bir gice Şīr ‘Alī örütürür
‘Alī namāz kıılır anlar uyur
- 70 Namāzdan soñra fikr eyledi
Ḥasan-ıla Ḥüseyn fikr eyledi
Fikr idüp otururdu şāhib-kemāl

Ol gice apuda bir ava opar
Tara ıup bir nazır ılır saa
Bir ulu ava gelür neydem saa
alka urup evi dörd yanına
Baladılar yakmaa altısını
Ol oca oullarına aırur
aırur oullarına aırur

75 Dört oullarına aırur
'Alı eydür bu daı ne āl olur
Baa eydün bu daı ne eridür
Dün iinde ne ava ne eridür
Anlar eydür ādı olı ālimum
Bu eri beyün ilimum ālimum
Yüzi ara hem adı 'İfritdür
ünü yavuz ankim uduz itdi
Yavuzluda bir 'İfritdür ellere
amā ider hep amu güzellere

80 Bāzergān düni gün eller demer
anda evde güzel varsa sever
Bildürürler ol ālime ol sā'at
Virür ol ālīm anlara il'at
Bunlar varur hem azab ile alur
Ana ata asretiyle ılır

[4^b] İletüp yer alkuna yüzün aar
Bir nice gün hevāsı andan geer

- Kırk gün anuñ-ile hoş geçer
Andan şoñra öldürür kıanın içer
- 85 Etini yer üstüne şuyu içer
Anuñ için kamu halk andan kaçar
- Düni günü budur mel'ünüñ işi
Şimdi anı üstüne ağlayun anda⁴
- Bizim dağı var idi bir kızımız
Bağrımız pāresi görür gözümüz
- Birini dağı ol la'tın keşf eylemiş
Çok getürdiler bize altun gümüş
- Rāzī olmadık aña kim vire yüz
Zīrā kim anuñ fazlı yavlağ yavuz
- 90 İşde geldi güçle almağ diler
Bizi şöyle mat idüp kırmadılar
- 'Alī eydür bir öğüt virem size
Öğüdümdür sebep oldu kıza
- 'İfritden kurtıla kızınıuz
Halk içinde tāze ola göziñüz
- Anlar eydür ne dilerseñ kılalum
Ne dirseñ de teslim olalum
- 'Alī eydür turuñ korğmañ ol itden
Bir iki gün mühlet aluñ ol itden
- 95 Dyiñ aña kız dilerseñ virelüm

---

⁴ This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

Size kılıñuz biz yarağın görelüm

‘Alī eydür siz getürüñ bir gelin tonını aña

Gelini alup beni virüñ aña

[5^a] ‘Alīnüñ sözini kabül itdiler

Ol sâ‘at ‘İfrīt katına vardılar

Ol sâ‘at bunlar atdan indiler

Dügün içün tonatdılar seydiler

Bunlar yerinde temāşā ğavgāda

Gelin oldı ‘Alī aña göz ay dedi.⁵

100 Bir kışşayı dağı bunda koyalum

Fātıma Zehrā mı sözine geledüm

Ol ava çıkmış-ıdı evvel ‘Alī

Fātıma eyitdi nite oldı hāli

Emr dedi kim ol gice eve gele

Öndügün ol dağı bilesiyle

Hasan ile Hüseyin ağlaşdılar

Atamız nice oldı diyü danışdılar

Fātıma eyitdi Baba Emir ümmīye

Didi Fātıma yā Emir ‘Alī kanı

105 Ol üç gün gelmedi Seyyid ‘Alī

Bilmedü ki nice oldı aḥvāli

Babañ Muştafā ile kerem

İşitgil seni ‘Alīye yā muḥterem

---

⁵ This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

Dedi Bismi'llah girdüm dest saña

Getüreyim haberin anuñ saña

Baba Emir bağladı muhkem belin

Dedi Allah bilmezem göster yüzün

Bir gün bir gece geze tamām

Ne tağ ne taş ne dere qodı tamām

110 Ol 'İfritüñ düğünine duş olur

Baba Emir düğün yerine gelür

[5^b] Ol sâ'at kendi itdi keşîş

Şanaşın kim keşîş oldı yavuz iş

Geydi bir yıldız kuşandı zünnârı

Hem uzaddı beline tırnağı

Tesbih dizmiş koynına hem boynına

Bir İncil kitâbı aldı eline

Şöyle oqur İncil âvâz ile

Kim her kuş haz alır nâz ile

115 Vardılar 'İfrit[e] haber virdiler

Kim bize ulu keşîş gelmiş dediler

Ol keşîşler kâmusı karşı gelür

'İfrit-i la'în dağı karşı gelür

'İfrit yanına aldı Baba Emiri

Dedi hoş geldiñ Nebiler serveri

Emir tırdı eline İncil alır

Şöyle oqur keşîşler hayrân⁶ qalır

---

⁶ "hayrân" in the text.

- Emir begendi ol kamu keşîşleri
Tırmadı ‘Ömeriñ önünde hıçbiri
- 120** Söylemezler her biri dilsiz olur
Her kim söylerse çevgenle urur
Gece oldu buyurdı ‘İfrit-i la‘ın
Varıñ görüñ hâzır oldu mı gelin
Şeyh bunda iken kılıñ geyinini (?)
Kıyıviresin şavalum bu düğünü
Varuben yine geldiler her biri
Hâzır olmuş gelin didiler ya'ni
‘İfrit eydür Emir şâhib-kunût
Kerem eyle geyinin (?) kıl bunuñ⁷
- [6^a]125** Kademüñ mübârekdür hem senüñ
Anda kimse varmasun illâ urıñ
Emir tırdı eline İncil kitâb
Oğur diñler işidür şeyh [ü] şebâb
Anı oğlanları karşı durur
Keşîş ‘izzetiyle kerem kılur
Gelin tonun giymiş oturur ‘Alî
Evüñ içinde oturur ol velî
İçerüye girdi Emir evvel m (?)
Kutlu olsun geyinüñ (?) gelin dedi
- 130** ‘Alî tırdı emire elin gösterür
Ya‘ni kendüyi emire bildürür

---

⁷ This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

Emir eydür yâ Emire'l-mü'minîn

Pehlivanlar da olurmuş gelin

‘Alî eydür dîn olmağ da[‘]va

Er oldur ki şerr[i] komaya şava

Emir gelir yine ‘İfrit katına

Medh eyledi gelini döne döne

‘İfrit yüz altun vireyüñ saña

Eylesün varsun du‘ā kılsun baña

135 Buyurdi çıkarsunlar gelini

Bunca gündür niçün eglerler bunı

Çıkardılar ol gelini ağlayu

Ana ata yavı kılpup inleyü

Götürdiler bir yahşî at

Kim gelin bine aña ol hoş-nihād⁸

Derildiler bindürdiler ol ata

Gelini kimse kalduramaz ol ata

[6^b] Yüz cehd ile ata bindürdiler

At yürümez ol atı dönderdiler

140 Ol at kirpi gibi büberlenür

‘Alinüñ altında beli üzerlenür

‘Alî der degme atımı getirüñ

Ol halâyık kaması hayrân kalur.⁹

---

⁸ "nihāt" int he text.

⁹ This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

Belini üzdi ol 'İfrit atınuñ
Belini üzdi helāk ol[dı] atuñ
Vardı 'İfritiñ kutlu atı
Derilüp bindürdiler ol gelini
Baba Emir kendüyi düzdi bir atım
Geldi gelin atına öksürüben¹⁰
'İfritüñ kulları var git dediler
Emir eydür beni bile virdiler
Mü' mindim küçücükden bu ıza
Yār mıdır yoldaş mıdır bizden size
Başaklı ağaç aldı eline
Kim bakarsa urur idi geline
Sür' atle dün gün yürür beri
Geldi 'İfrit sarāyına girdi çeri
Şehir halkı cümle karşı geldiler
'İfrite hamd [ü] senā kıldılar

150 utlu olsun düğünüñ didiler
'Ömrüñ olsun ey sulţān senüñ didiler

Aduñla el viriřüben gıtdiler
Vir şalavāt kim diyü nitdiler
Şöyle ışdı 'İfritüñ gelin elin
Şındı şındı ol 'İfritüñ kesdi elin

[7^a] 'İfrit eydür elimi ışma cānum
Şimden girü sen benimsin ben senüñ

---

¹⁰ This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

- ‘İfrit eytdi aç yüzü[ñi] göreyim
De ki benden saña altun vireyim
- 155** ‘Alī gördi ya ‘nī açar yüzünü
Göstermedi ol ite yüzini
‘İfrit ol dem tahtına çıka
Nazar ile ol geline baқа
Heybet-ile bir kez baқdı aña
‘Aklı gitdi ‘İfritüñ n’ idem saña
Yuvallanup tahtından aşığa düşer
Deremedi ‘aqlını yere düşer
Baba Emir kapuda тұrmış-ıdı
Қulağını kapuya virmiş-ıdı
- 160** Açdı kapuyı emīr emīr içre gider
Coşaruben (?) ‘aklı başına gelir
Emir eydür ne oldı saña şāh-ı cihān
Düşersin tahtından aşığa revān
‘İfrit eydür gelin baқdı baña
Şöyle hışm-ıla baқar nidem saña
Ejderhā gözi gibi baқar gözi
Gitdi ‘aqlum gördümde cānı
Emīr eydür güce çekerin kıızı
Halkdan hiç özgeye dimedi
- 165** Destūr ola varayum bir göreyüm
Geline birkaç naşīhat vireyüm

Gelir gelin katına ol dīn eri

Didi bu mel'ūnı kıoma diri

Niçūn kıorsun bu mel'ūnı diri sen

Dileyüp işini bitiresin

[7^b] Çıkdı Emīr gine kıapuda durur

'İfrit yine gelin kıatına gelür

Ya'nī döşege ilete anı yata

Ol gice zevkı temāşā yanına

170 'İfrit geline eydür gözün

Kerem eyle gösterme iki gözün

Erligüme ziyān ider bakışuñ

Āteş oluben yanar içim tışım

'Alī eydür yā 'İfrit imān getir

Dökün açıl eşikte otur

Ben 'Alīyim bellü bil kim sen beni

Dünyādan çıkdı densin teni

Rāzī olmadı kim imān getüre

Şağ şelāmet vağanında otura

175 'Alī bildi kim 'İfrit ölmek diler

Bu dünyādan imānsuz gitmek diler

'Alī dutdı bir kıolundan ol iti

Getürüben yere urdı 'İfriti

Düşdi yere çün oldu süñükleri

Girdi Baba Emir ol dem içeri

Ol gece kesdi 'İfritün başını

- Ol gece bitürdiler işini
Gelen öğdi geldi 'İfrit begleri
Kapuya ne kim cümle varı
- 180** Emīrleri örte kapu açıla
Dürr-i mercān aña saçu saçıla
Emir açdı kapuyı bunlar gider
Emīr gerek diyü destūr verir
- [8^a]** Hem içerü girer gelini dutar
Baba Emir girenün kellesin keser
Kāfirün yüregini tağladılar
Her kim imān getüre şaldılar
'Alī bindi şol dem 'İfrit atına
Kim tayanur 'Alinün heybetine
- 185** Çıkdı sarāydan ol dem 'Alī
Ey kāfirler uş bilün benüm 'Alī
Depeledüm 'İfriti geldim size
Imān 'arz iderim dönün bize
Emīn olur her kim imān getür[e]
Şağ şelāmet vağanında otura
Şehir kavmi bir yere derildiler
'İfritün öldüğünü hep bildiler
Kamusı 'Alīye hamle kıldılar
Cevre aldılar işittiler geldiler
- 190** 'Alī[yi] çevire halka aldılar
'Alīye cümlesi hamle kıldılar

‘Alī arslan gibi ortadadır
Dört yanında durup anlar cenk kılar

Ol ‘Alī girdi bunların ortasına
Kimse durmaz ‘Alīnün hamlesine

Her kime kim ol ‘Alī kılıç şalar
Depesinden yarar yere dek iner

Kimi çelirse bulardan pehlivān
Şıyar gibi kesilür gör cān

195 Kāh ayağın üzengüden çıkarur
Ayağıyla kāfiri bir kez urur

[8^b] Göre Tañrı arşlamı ‘Alī
Kāh dutar kāfirün kuşağını
Atdan ekmek gibi atar bunları
Nuşret itdi Hağ Çalab o Ğanī
Halāyık çağırışup deryā pehlivān
Dediler kim illā el-emān el-emān

‘Alī eydür her kim imān getüre
Şağ şelāmet vatanında otura

200 İmān getüreni çün kıldı āzād
Getürsen dağı uçmağ gözet

Sürdi ‘Alī anda secde itdiler
Yuṭkunup bir Tañrıya taṭtılar
Andan yazdı Ebu’l-‘Aşer biti
Muştuluk diledüm ol ‘İfriti

Kažab aldı biti girdi yola

Geldi çün Ebu'l-‘Aşer mürüvvette

Çün ‘Alī bitini okudular

Ne ki şehir kavm varsa bildiler

205 Ebu'l-‘Aşer oğlanlarını alur.¹¹

‘İzzetle ‘Alīye karşı gelür

Çün geldiler ‘Alīnün tapusına

‘İzzet itdi her birisi bir saña

Ebu'l-‘Aşer on oğlanlarıyla

Dīne geldi cānı gönülden şıdqla

Emir kıldı ‘Alī çün bunlar

Hākīm olsun seyre bunlar idāre

On kalem bunları kıldı hākīm

Çok vazīyyet kıldı bunlar diyem

[9^a]210 Didi kim hem ilīñüz ‘adliyle var

Halk içinde kızınuz yahşi ad.¹²

On güne degīn ‘Alī anda kalur

Bunlara ‘ilm-i teber gösterür

On gündən şöñra ‘Alī göç eyledi

Medīne yolına ‘azm eyledi

Buyurdi cümle mālını ‘İfritün

Bir yere cem ‘ kıldılar cümle varın

Yükletdiler katıra hem deveye

Bir hecīn urdı ‘ömri urmıya

---

¹¹ "olur" in the text.

¹² This couplet exhibits a rhyme inconsistency.

- 215** Çünkü anlar ‘azm-i mekân eylediler
Nuşret ile ‘Alīyi gönderdiler

Geldiler Ebu’l-‘Aşerūn katına
Anlaruñ halkda geldiler dīne

Üç günde ‘Alī anda kalur
Anlara ‘ilm-i şerī‘at gösterür

Üç günden soñra yarağın eyledi
Gitmege ‘azm-i güzār eyledi

Çünkü Medīne şehrine erişdi
Baba ‘Ömer maslaħatın erişdi
- 220** Muştuluğ ‘Alī geldi dediler
Dağı aşhāblar üşdiler

Şağ selāmet geldi ‘Alī evine
Cümleñüz ehli şöyle sevine

Sened kıldılar Medīne şehrine
Cümlesine erine ‘avredine

Ne kim bu yalvarursa gelsin dedi
Bu getürdügüm māldan alsın dedi
- [9^b]** ‘Alī hīçbir yol onda kımadı
‘Alī şöyle bir şāhib-i vücūdı
- 225** Tamām oldu ğazā[-yı] ‘Alīnūñ
Ol şehādet issi şāhib-velīnūñ

Biz şalāvat virelüm peygāmbere
Ol aşhābına hoş-şafāya

Dilerseñ ölesin imānla

Vir şalāvāt īmānla cānla

‘Aşq-ıla diledüm şalavāt

Āhırinde bulasuñ oddan necāt

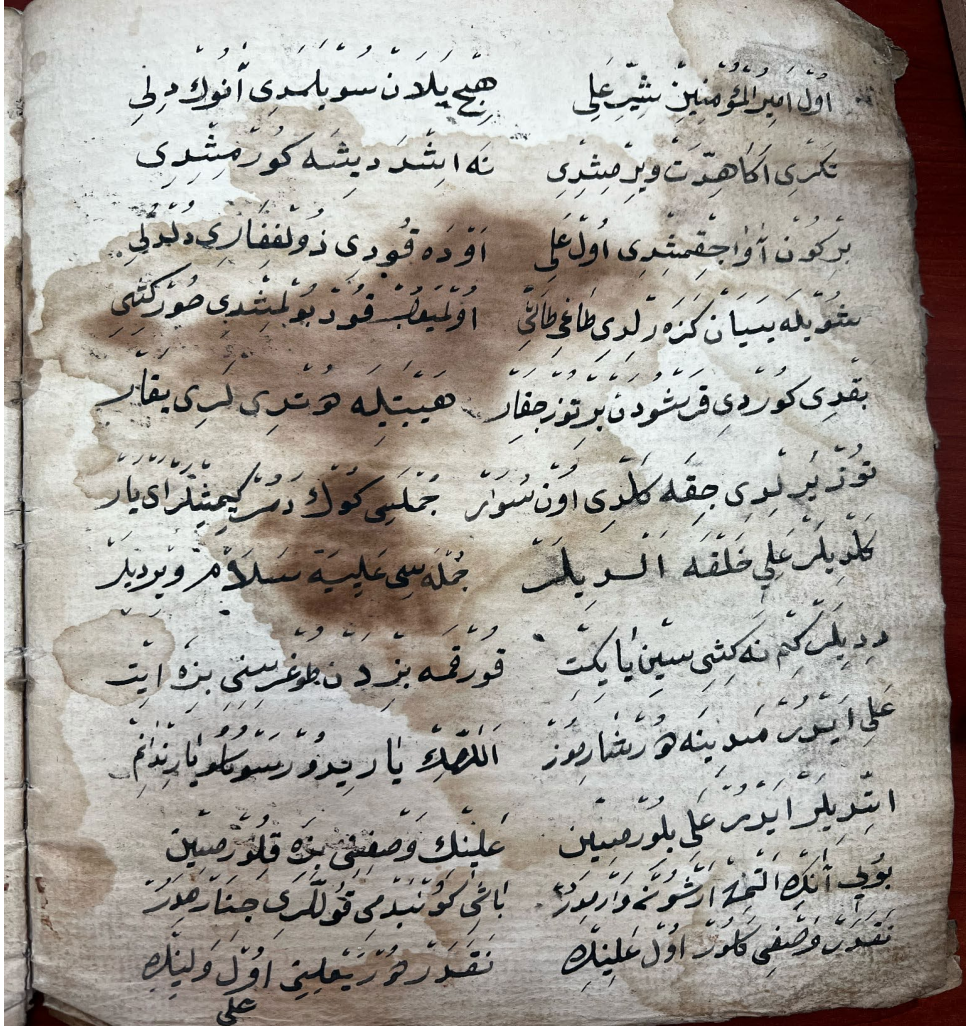
229 Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilāt

Vir Muḥammed Muştafāya şalavāt

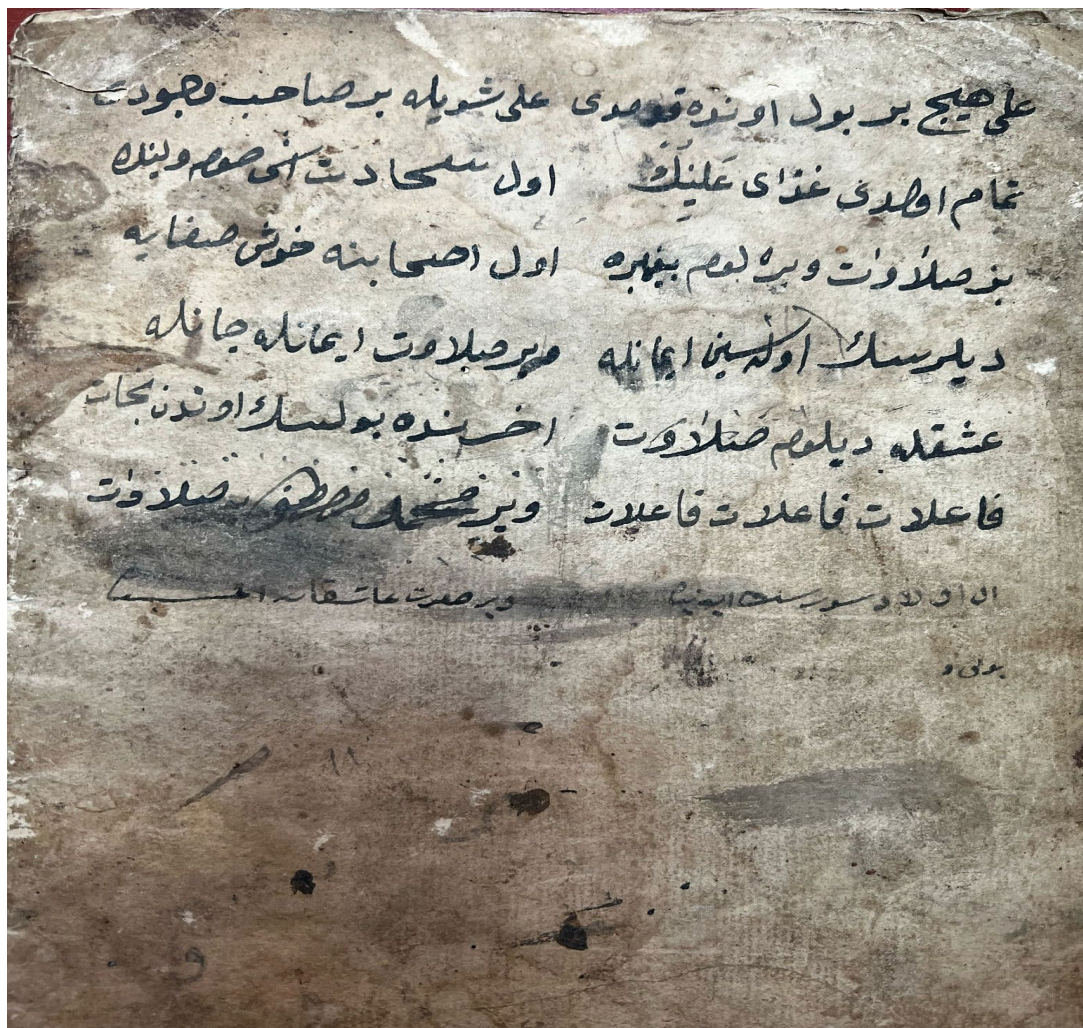
Bibliography

- Canım, R. (2016). Divan Edebiyatında Türler, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Çetin, İ. (1997). Türk Edebiyatında Hz. Alî Cenknâmeleri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İpekten, H. (2016). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaya, B.A., Yılmaz, O., Coşkun, V.S. ve Kaplan, O. (2019). Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Kayaokay, İ. (2021). Türk Edebiyatında Manzum Hz. Ali Cenknâmeleri ve Diyarbakırlı İbrahim Şükrî'nin Kıssa-i Kan Kal'ası ile Hikaye-i Haver-Zemîn Adlı Mesnevileri, İstanbul: DBY Yayınları.
- Kızıldaş, M. (2021). Şairi Bilinmeyen Manzum Bir Hz. Ali Cenknâmesi: Hz. Ali'nin Melik İle Cengi. Edebi Eleştiri Dergisi, 5(1), 57-96.
- Öz, M. (2013). Zülfikar. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. (C.44, ss.553-554). TDV Yayınları.
- Özkan, Ö. (2017). Derviş Gubârî, Gazavat-nâme, Midilli Müdafaası, Ankara: Bizim Büro Matbaa.
- Öztürk, A. (2018). “Bilinmeyen Bir Hz. Ali Cenknâmesi”, IV. Uluslararası Alevilik ve Bektaşilik Sempozyumu (18-20 Ekim 2018 Ankara) Bildiriler Kitabı.
- Pala, İ. (2011). Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, İstanbul: Kapı Yayınları.

Appendices

Appendix 1: 1^b folio

Appendix 2: 9^b folio